

Lätweeschu drauga

p a w a d d o n s

pee № 42 un 43.

18. un 25. Oktober 1845.

Diweem fungeem zilweks newarr kalpoht.

(Matt. 6, 24—34)

Eliäs peegahje pee teem laudim un sazzija: „Zif ilgi juhs klibbojeet abbejäs puffès? Ja tas Kungs irr Deews, tad eita winnam pakkat; bet ja Baals tas irr, tad eita tam pakkat. Un tee laudis tam neatbildeja ne wahrdu.“ (1 fehn. 18.) Tà tas praweets Eliäs bija eekahršis ar leelu karstumu par to ihstenu Deewa-kalposchanu un prett Baala ta elka-deewa neleetigu kalposchanu. Israëta laudis bij' eekrittuschi elka-deewibâ ar to Sihreku elka-deewu Baalu, bet tomehr arri to ihstenu Deewu negribbeja aisleegt jeb yamest. Schi firðs-nefkaidriba un Deewa-kalposchanas sagahnischana schè teef lihðsinata klibboschana; turpretti ta skaidra un taisna Deewa-kalposchana lihðsinajama taisnam gahjumam. Tà tad nu tas praweets prassa: „Kapehz juhs klibbojeet abbejäs puffès?“ Kapehz pateefigam Deewam un tà lihðs wiltigam elka-deewam Baalam gribbeet kalpoht? Woi tad irr wairak, ne kâ weens pats Deews? Woi tad diwi pateefigi Deewi warr buht? Tas jau newarr buht. Woi tas Kungs ween irr Deews — woi Baals ween irr Deews. Tad nu kalpojeet weenam ween. Ja tas Kungs, Israëta Deews, ween irr Deews, tad kalpojeet tam weenam; bet ja Baals ween pateefigs Deews, tad kalpojeet tam weenam. Kas ta par klibboschanu brihscheem labbâ, brihscheem kreisâ puffè? Tapehz iswehlejeetees schodeen, kurram no teem abbeem juhs gribbeet kalpoht. — Ko tee laudis darrija us scho stipru pamahzischanu? „Tee neatbildeja tam ne wahrdu.“ Ta bija winnu nifnas un walschligas firðs waina. Winni newarreja leegtees, ka tas Kungs, winnu tehru Ahbraäma, Ihsaäka un Jehkaba Deews, pateefigs Deews; gan arri nomannija to wiltibu, ar ko tee ischetrfimts peezdesmits wiltigi praweefchi, kas tobrihd bij' zehluschees, winnus melleja apmahniht un peewilt. Bet tak tee laudis negribbeja skaidri un taisni atbildeht, kurram gribboht peekertees. Weenâ puffè pateefiba bija preefsch ta Kunga, Israëta Deewa, obtrâ puffè bija tas nifns fehninsch Ahabs un wissuwairak ta neganta fehnineene Isabel preefsch ta elka-deewa Baala, un pawehleja, lai tam kalpo. Pats fehninsch bija klahnt un wehrâ litke, ko kuresch sazzischoht un darrischoht. Tà tad winni stahweja, tif pat gribbedami pateefibu apleezinaht, bet arri no zilwekeem bihdamees. Tapehz wiffi kluffu zeete us ta praweeta waijaschanu.

Tas leelajs praweets, kas pasaulè bij' suhtihst, sawu tehru wirs semmes pagohðinaht un apleezinaht, ka winsch ween pateefigs Deews, — muhsu Kungs un Pestitajs Jesus Kristus, tà kâ allaschin, tà patt arri tai augschâ minnetâ ewangeliumâ irr eekahršis ar leelu karstumu prett scho klibboschanu pee Deewa-kalpo-

ſchanas un us teem laudim ſakka: „Zik ilgi juhs klibbojeet abbejäs puffès? Ja tas Kungs irr Deews, tad eita winnam pakkaf; ja ta manta, tas laizigs labbums, irr Deews, tad eita tam pakkaf. Jo abbeem kohpà newarreet kalpoht. Ne weens newarr diweem fungeem kalpoht, jo tas weenu eenihdehs un ohtru mihlehs; jeb tas weenam peekerſees un ohtru atmettihš. Juhs newarreet Deewam kalpoht un mantai.“

To paſchu man ſchodeen jums arri buhs preeſchà likt. Ak kaut es ar Eliäfa garru un ſpehtu buhtu apgehrbts! Ak kaut manni ta Kunga Jeſus ſpehts un karſtums ſafilditu un eedesſinatu, ar dedſigu garru juhsu firdis pahreimt un pamahziht, un juhs preeſch ta klahrbuhdama un ſupra Deewa waiga praſſiht: Zik ilgi juhs klibbojeet abbejäs puffès? zik ilgi diwi fungeem gribbeet kalpoht? Zik ilgi Deewam un laizigam labbumam lihds kohpà gribbeet pakkafdiſhtees? Iſwehlejeetees weenu no abbeem, un atmetteet ohtru. Nebuhtu labbi, ja juhs kà tee Iſraëla laudis pee ta gribbetu kluffu zeest; pee ta warretu nomanniht, ka juhsu firdis irr walfchliga, ka wehl ilgaki eekſch ſawas elka-deewibas gribbeet paſtahweht. Tapehz man nu waijaga 1) juhs gruntigi pahrlleezinaht, zik dauds wehl irr, kas uſdrihkſtahs diwi fungeem kalpoht jeb abbejäs puffès klibboht; 2) juhs praſſiht: ko juhs klibbojeet abbejäs puffès? ko juhs Deewam un mantai, Deewam un laizigam labbumam gribbeet kalpoht? jo tas newarr buht; 3) juhs nelikt kluffu zeest, bet ſkaidru atbildeschanu no jums praſſiht, woi: Ja, woi: Ne, woi ſchim, woi tam ween gribbeet peekertees.

Kungs, ſwehtajs un taiſnajs Deews! Tu wiſſu-papreeſch zilweka firdi uſluhko, kahda ta irr; tu to negribbi puſchu dallitu ſtarp tew un ſtarp paſtales, bet tu to gribbi wiſſu. Echi tawa gribbeſchana irr taiſna. Tad nu pahrlleezini muhs ir ſpehzigi ſchinni ſtunda. Sakki us itkurru katru: woi man ween kalpo, woi atſtahjees no man pa wiſſam. Bet waldi un lohzi arri muhsu fird' un prahtu, ka mehs, kad atkal teekam praſſiti un pamahziti, pehdigi no firdis un paſtahwigi atbildam: Tu weens jo prohjam buhſi muhsu Deews, tu tas weenigajs wiſſu-angſtakajs labbums, tewim kalpoſim, tewi mihleſim, tewim peekerſimees, bet ne mantai un laizigam labbumam, ne Baalam, nedſ kautkahdam zittam elka-deewam, lai buhtu kahds buhdams. Us to ſwehti ſcho ſtundu, tawa leela wahrda labbad. Amen.

Tad nu ta pirma leeta irr, ka es juhs gruntigi pahrlleezinoju, zik dauds to irr, kas uſdrihkſtahs diwi fungeem kalpoht un abbejäs puffès klibboht.

Zuhl', mihlajs zilweks, tas pirmajs kungs, kam tu gribbi kalpoht, irr Deews. Tu atſihtſti, ka weens weenigs pateefigs Deews irr, kas wiſſas leetas raddijs, uſturr un walda, kas wiſſas leetas ſinn, ne tiſ ween, kas winna behrneem waijadſigs; bet arri to ſahli laukà, ikkatru pukki, ka ne weena neteek aiſmirſta; — kas ihpaſchi parzilwekeem gahda, — kam weena walſtiba irr, fur zilwekus gribbſwehtus darriht. Scho Deewu tu laiſkam gribbi gohdinaht, tu negribbi kà pagans buht, tu zerre, ka wiſch irr tawš Debbefu-Zehws, kas tewi ſchehlo; tu

peh3 Deewa walsstibas dsennees, gribbedams weenreis' ee-eet muhschigã dsihwo-
schanã. Tapeh3 tu Deewam kalpo, wisseem redsoht un sleppenibã. Wisseem
redsoht, basnizã eedams, sawus grehkus isuhdsedams un swehtu wakkarinu
baudidams. Sleppenibã, mahjã ar saweem behrneem un ar sawu faini dses-
dadams, Deewu luhgdams un wissadus labbus darbus darridams. Ar wahrdu
falkoht, tu to turretu par leelu netaisnibu, ja kas tewi gribbetu apsuhdseht, ka
tu par Deewa-kalposchanu un kristigu tizzibu ne neeka nebehda3oht. Tu tee-
scham dohma, ka tu, Deewu bihdamees un mihledams, effi kristigs zilwekã.

Bet turklaht tu arri laizigam labbumam kalpo, tas irr: swescham wilti-
gam deewam. Jo tu Deewu ne-iswehlejees par sawu weenigu Kungu. Tu
wehl ne kad ne-effi apnehmees, sawai paschai gribbeschanai wissai atfazzih3t.
Tawa firds naw til stipri dibbinata, ka tu Deewa pawehleschanas ween sar-
gatu, un labba3' mantu un gohdu, meesu un dweh3eli a3stahtu, ne ka Deewa
prahtu pahrkah3tu. Tu schkeetees Deewu mihle3oht, bet tu winnu nemihli tã,
ka tu to ohtru kungu, to grehku un to launu eeksch pasaules, un pasaules grehzi-
gus ecraddumus cenihdi. Tu gribbi Deewam peekertees, un takmehr ne-eenihdi
to ohtru kungu, prohti: wissu, kas naw Deews, kas Deewam pretti. Tu schkee-
tees Deewam kalpo3ohts, un tatschu tu arri wehl kahdam ecrastam grehkam
kalpo, fo tu negribbi pahrrarrecht un muhschigi atme3t noh3t. Tu peh3 Deewa
walsstibas dsennees, bet ne peh3 winna taisnibas; tas irr: tu gribbi to muhschi-
gu dsihwoschanu eemantoht, bet to besdeewibu un tahs pasauligas eekahroscha-
nas negribbi aislee3t, ned3 gaddigi un taisni un deewabih3igi dsihwoht schinni
pasaulẽ. Tu gan schkeetees dsihtees peh3 Deewa walsstibas, bet tu peh3 ta
ned3ennees wissu-papreeksch, ta naw tawa pirma un pehdiga darboschanah3;
Deewa walsstiba, kristiga tizziba un deewa-bih3aschana tewim naw ta pirma un
augstaka leeta jannibã un wezzumã, ned3 pee katra darba, ned3 pee mahjã kohp-
schanas, ned3 pee strahdaschanas, ned3 pee prezzeschanas, bet ta irr tikkai leekã
darbs. Tu peh3 Deewa walsstibas dsennees, bet nepastahwigi; ta naw tawã
weenigs un augstakajs labbums, fo tu eekahro. Tawa a3s greisi raugah3, tawa
kahja nelihdsenus sohtus sperr, peh3 tu nahzi un atkal preeksch sawa Kunga rah-
dees, itt ka tu ne fo launa nebuhtu darri3is. Ar tahdu schurp-, turp-tezze-
schanu Deewam laikam gan buhs peetiktees; jo tu winnu wehl neatmetti pa
wissam. —

Wissu-wairak tu laizigam labbumam kalpo. Jesus Kristus muhs irr pa-
mah3i3is ar stipru pamah3ischanu: „Nekrahjeet sewim mantas wirs semmes,
kur kohdi un ruh3a tahs samaita, un peh3 kurrahm sagli roh3 un tahs nosohg.
Bet krahjeet sewim mantas debbesis, kur ned3 kohdi ned3 ruh3a tahs maita, un
peh3 kurrahm sagli neroh3, ned3 tahs nosohg. Jo kur juh3u manta, tur buhs
arridsan juh3u firds.“ Zilweka wiltiga un walschliga firds gan dohma, ka tas
labbi gan sa-ei3oht, mantas wirs semmes un mantas debbesis kraht. Bet Kri-
stus tahdu wiltigu padohmu stipri norah3, apleezinadams, ka tas newarroht
buht; ka laizigs prahts, laiziga labbuma eekahroschana un leekas mantas dsih3cha-

na firidi welkoht paffat few, un newarroht kôhpâ pastahweht ar pateefigu Deewa-kalposchanu.

Zif to buhs muhsu widdû, kas schim Kristus wahrdam tizz? Woi tad naw dauds, kas gribb baggati tapt? Un jau schi eegribbeschana naw pa reisi, ta irr fahrdinaschana un walgs, kas zilweku gahsch samaitaschanâ un pasuschana, ta irr wissu taunumu sakne. Râ tad tahds firde prahts warr sa-eet ar Deewa-kalposchanu? Kas Deewam kalpo, tas Deewa prahtam padohdahs. Ja Deews tam ko dohd no laizigahm mantahm, tad to sanemm' kâ no mihtas rohkas ar pateizibu, un wissu tam dewejam par gohdu walka; bet ja maj dabbu jeb ne neeka, tad ir ar to peeteek un nepadohdahs leekai subdischanai. Bet kas gribb baggats tapt, tas pehz baggatibas dsennahs it kâ pehz tahs augstakas laimibas un swehtibas. Kad tad kahds to irr uskbrojis, tad wissadi to mekle rohka dabuht. Dauds darra, kas pehz nesa-eet ar Deewa mihtlestibu, nedf ar turwaka mihtlestibu. Za lihds scho to nedarra, kas buhtu jadarra Deewam par gohdu. Swehtdeenu sagahna ar andeleschanu, ar dserfschanu, ar sagschanu un krahpschanu; Deewa-luhgschanu aiskawe, nabbagam atrauj; meklejahs ar netaisnibu ko samantoht, fur newaijadseja; zittus peekrahpy pee pirkshanas un pahrdohshanas, un wehl dauds zittabi apgrehkojahs. Kad nu kahdam labbi isdohdahs, kad mantas padohmu sakrahj un baggats paleek: tad ta irr ta manta, tas laizigs labbums, ko par sawu Deewu turr, tas irr: par tahdu leetu, kas muhs laimigus darroht pasaulê un zaur ko mums preeziga dsihwe. „Us to feltu un sudrabu sakka: tu effi mans patwehrums.“ Tad nu tahs mantas scheem naw, it kâ tahs teem nebuhtu, bet firde tahm peekerrahs, us tahm palaujahs. Tad ta manta naw kâ kahds kalps, pahr ko mehsh walditu un ko us labbu ween walkatu; ta manta, tas laizigs labbums irr muhsu fungs, kas pahr mums walda, kas muhs speesch un dsenn, kas muhs plehsch un wahrdsina deen' un nakr', wehl wairak sakraht, — kas muhsu lahdu un firidi turr aisslehgtu, ka mums naw drohshibas pahru kapeiku naudas isnemt, un Deewam par gohdu un nabbageem par labbu isdohht. Woi tas ne-irr laizigam labbumam kalpoht? un taf schee laudis arri gribb Deewam kalpoht!

Woi arri teem laudim ne-isdohdahs ko samantoht, tee gan labpraht buhtu baggati, bet newarr baggati palikt: tad zellahs tihras raises, firde-ehsti, kurneschana, dusinas, naids, skaudiba, bahrschana, netizziba, nestaitamas leekas subdischanas, kas firidi kâ ehrtshku-krühms pahrneim, un kâ pagans prassa: „ko ehdsim? ko dserfim? ar ko gehrbfimees?“ Un tatschu tahdi laudis sawâ prahtâ schkeetahs Deewam kalpoht, jebshu tee winnu wehl neturr par kahdu ustizzamu wihru, us kurre apsohlschanahm warretu palaislees.

Gribb Deewam kalpoht un pasaulê. „Za pasaulê irr azzu-kahriba, meefas-kahriba un lepniga dsihwoschana.“ Kas nu gribb Deewam pa reisi kalpoht, tam pehz winna bausta buhs aisleegt tahs pasauligas eekahroschanas, un sawu meefu frustâ fist lihds ar tahm kahribahm un eekahroschanahm; tam nebuhs tif no tahs rupjas kahribas ween noturretees, ko arri pasaulê par negantu un

sohdanu turr; bet arri no tahs smalkas kahribas, kas tam garram pretti shahw un Deewa = luhgschanu un Deewa = kalposchanu aiskawe. Turpretti tam buhs „eeksch ta Runga ween eepreezatees, eeksch tahs Deewa = walsribas, kas irr tai-sniiba, meers un preeks eeksch fwehta garra.“

Bet woi wissu to darra tee laudis, kas leeli, schè Deewam kalpojoht? Woi nekalso turklaht arri pasaulei un winnas meefas kahribai? Woi tee sawu meesu ar leeku dserschanu, ar speblehm un dantscheem neapfohp us kahribu? Un taf tee laudis wehl tik drohschi irr, sazih: schee Deewam kalpojoht.

Bet wifs tas, lai gan Deews sinn zil jauks un teizams israhdahs, irr subhs, un nesa=eet ar Deewa prahtu. Teescham, tad ta pasaule mums par fungu. Schai gribbam parikt; winnas gohdu un teifschanu meklejam, zaur winnu gribbam laimigi palikt. Ak kaut tee laudis pehz Deewa gohda tik lohri dsihstohs, ka katrs pehz sawa gohda, tad wiffa pasaule buhtu pilna no fwehteem! Bet zil karsti effam preeksch sewis, tik salti effam pret Deewu. Un tafmehr ar warru gribbam leelitees, ka mehhs Deewam kalpojoht.

Kad nu es jums juhsu pusslihdfigu kriftigu tizzibu skaidri preeksch azzim esmu lizzis, gan sinnadams, ka daschs, schinni speegeli sawu waigu apluhkodams, buhs nomannijis, kahds ihsti irr, — un gan sinnadams, ka juhsu widdu mas buhs to, kas par Deewu un par Deewa = kalposchanu itt ne neeka nebehda, bet laikam wiffi gan saproht, ka bes Deewa newarroht buht, un tadeht winnu labpraht paturretu par draugu, bet turklaht ta pasaule un tas laizigs labbums teem tik mihli, ka no tahdahm leetahm newarr atrautees un Deewam ween peekertees, bet weenam fungam basniza, ohtram ahrypufs basnizas kalpo, weenam schodeen, ohtram rihta, weenam schà, ohtram tà. — Kad nu tas tà irr, tad es juhs prassu

2) eeksch ta Runga wahrda, par sawu un par juhsu dwehselem behdas turredams: sakkait man, ka labb juhs klibbojeet abbejäs pussès? Kapehz tahdu wiltibu isdohmajeet? Kapehz gribbeet Deewam un laizigam labbumam, Kristum un Belialam, labbam un launam garram kohpà kalpoht, jo tas newarr buht? Jo pars Kristus salka: „Ne weens newarr divi kungeem kalpoht; juhs newarrat Deewam kalpoht un mantai.“ Deews tas weenigs ihstenajs Rungs pahr mums. Wansch muhs gribb par saweem kalpeem. Tas naw gan, kad mehhs winnam brihscheem ween gohdu dohdam, bet mums buhs winna kalpeem buht weenu-mehr, un winnam ween kalpoht. Zil nu mehhs zittam peekerramees, tik mehhs no winna atraujamees. Jo zil tu laizigu labbumu mihli, tik tu Deewu eenihdi, — zil tu pasaulei jeb kautahdam grehkam peekerrees, tik tu Deewu atmetti. Ko tu tad klibbo abbejäs pussès? Kapehz tu to gribbi labbafi sinnaht, ne ka Kristus? Kam tu gribbi kohpà salikt, kas irr schfirrams? Kristus skaidri salka: „Ne weens newarr divi kungeem kalpoht; jeb tas weenam peekerrees un ohtru atmettibs, jeb weenu eenihdehs un ohtru mihlehs. Juhs newarrat Deewam kalpoht un mantai.“ Un fwehti raksti to paschu apleezina

wehl dauds zittäs weetas. „Zew buhs Deewu tawu Rungu mihleht no wiffas firde, no wiffas dwehfeles, no wiffa spehka,“ — kà laulata feewa zittu nedrihft mihleht, kà sawu paschu wihru. Kam tu tad pehz zitteem swescheem rauges? Tu Luttera-tizzibas draudses lohzecklis, ar Deewu saweenohs swehtà draudsiba, kam tu scho swehtu draudsibu gribbi pahrkahpt, sweschai tizzibai pakkal-mauko-dairs? „Woi Deews tewi naw dehtijis par weenu jauku wihna-kohku, par weenu itt taisnu sehflu, kà tad tu gribbi pahrwehrtitees par weenu ruhktu mescha-sarru kahda swescha wihna-kohka? Jo jehschu tu ar sahrnu masgatohs un nemtu dauds seepes klah, tomehr taws noseegums manna preekschà rahdabs, fakka tas Rungs Rungs. Kà tu fakki? Es ne-esnu sagahnijees, es ne-esnu te:u Baalim pakkaldsinnees: statti sawu zellu, nemm' wehra, ko tu effi darrijis. (Jer. 2.) Kapehz tu sawu firdi us pusselun dalli stary Deewu un stary pasauli? „Zew nebuhs tawu wihna-dahrnu ar mistru apseht. Zew nebuhs ar weenu wehrft un ar weenu ehsele kohpà art. Zew nebuhs ne kahdas drehbes no kohpà sajakteem audeem, willainu un linnu, apwilkt.“ (5 Mohs. 22.) Kam tu tad neturrees pee schahs Deewa pawehleschanas? Kam tu diwejadu sehflu isfehji? Kam tu fehji us garru un us meesu? Kam tu ar weenu tihru wehrft un ar weenu netihru ehsele kohpà arri? Kam tu sajanzi kohpà taunu un labbu? Kam tu apwelzi drehbes no kohpà sajakteem audeem? Kam tu gribbi Jesus Kristus taisnibas-swahrkus apwilkt, un arri gribbi paturrecht meesas apgahnitus swahrkus? Swehti raksti pamahza: „Schihstajt tahs rohkas, juhs grehzineeki, un darrajt schihstas tahs firdis, juhs diwprabtigi!“ (Zehk. 4.) Kam tad tew irr tahda diwprabtiga firde, weena preeksch Deewa, un ohtra preeksch pasaules un preeksch grehka? Woi tu tad nedfirdi, ka ta irr rohku-apgahnischana un firde-neschihstiba? „Juh's laulibas-pahrkahpeji un laulibas-pahrkahpejas garrà, woi juh's nesinnat, ka schih's pasaules draudsiba irr Deewa eenaidiba? Kas tad gribb tahs pasaules draugs buht, tas irr kluis par Deewa eenaidneeku.“ (Zehk. 4.) Woi tu Pahwila pamahzischanu ne-effi dsirdejis (2 Kor. 6.): Newelzeet sweschu juhgu ar teem netizzigeem. Jo kahda datta irr taisnibai ar netaisnibu? Kahda beedriba irr gaismai ar tumfibu? Kà stann Kristus ar Beliälu kohpà? jeb kahda datta irr tizzigam ar netizzigu? Un kahda lihdsiba irr Deewanammam ar elka-deeweem?“ Klaus, ko taws Pestitajs fakka: „ja kas labban man gribb pakkat nahkt un mans mahzecklis buht, tam buhs sewi paschu aisleegt, un sawu krustu us sewi nemt, un man pakkat eet;“ un askal: „ja kas nahkt pee man, un neeenihd' sawu tehru un mahiti, un feewu un behrnus, un brahkus un mahsas, un arri turklahkt sawu paschu dsihwibu, tas newarr buht mans mahzecklis.“ Kapehz tu to gribbi saweenohkt kohpà, kas naw saweenojams? „Kapehz tawa akka no ta pascha awota iswerd saldu un ruhktu? Kapehz tu ar weenu mehli Deewu slawe un ar to paschu mehli tu notahdi zilwekus, kas pehz Deewa gihmja darriti?“ Woi tu nesinni, ko Zehkabs fakka: „Ja kas scheketahs Deewam kalpojohs, un nesarwalda sawu mehli, bet sawu firdi peewillt, ta pascha Deewakalposchana irr neleetiga.“ Un arri Jahnis fakka: „Ja kas to pasauli mihle,

eelsch ta ne-irr ta tehwa mihlestiba; jo wiss, fas irr pasaulè, meefas = fahriba, azzu-fahriba, lepniga dsihwofchana, tas ne-irr no ta tehwa, bet no tahs pasaulès.“ Kam tu tad Deewa wahrdu pahrgudro? Woi tomehr gribbi fazzibt, fa ta pasaulès mihlestiba un ta tehwamihlestiba warr fehpa buht pee weena zihweka? Kam tu to darri? Es tewi prassu, atbildi man

3) ar ihfeem, skaidreem, beswiltigeem. pateefigeem wahrdeem, woi: Ja, woi: Nè, woi tas irr pa reisi? Woi nu Deewu ween, jeb woi to pasauli ween gribbeet iswehletees? Schè naw fo kluffu zeeft jeb kawetees. Iswehlejees, kurram fungam tu gribbi kalpoht. Bet tikkai isfakki to skaidri. Ja tu gribbi laizigam labbumain kalpoht, nu tad kalpo tam. Deews to ar warru neleegs. „Ja juhs mannis negribbeet klausibt, no-cita, kalpojeet isweens saweem subdu-deeweem, tomehr mannu wahrdu neapgabnajt wairs, fakka tas Kungs.“ (Ez. 20, 39.)

Woi tu gribbi Deewam kalpoht? Tu to warri. Deews tewi negribb atmeft. Winsch tew leek fazzibt: „Tu gau dauds drauguleem effi pakkaldsinnees, bet atgrejees atkal pee man, fakka tas Kungs, tad es tewi peenemschu.“ (Ds. 2.) Bet tee sweschi drauguli tew ja-atmett, un tew ja-turrahs pee tawa Deewa ween. Tad nu es tewi wehl reisi prassu: fo tu gribbi darriht? Woi tu tizzi pateefibai, jeb woi netizzi? Es tewi neatlaidischu no schahs weetas, pirms tu man skaidru atbildeschanu buhfi dewis. Apdohma nu, fo tu darriht? Ko tu kaweees? Par to tew weentreif buhs ja-atbild Deewam. Tà tas ne-eet. Diwi fungeem tu ne buht newarri kalpoht. Tas jau preeksch tew labba, kad tiff weens ween taws kungs, ne fà kad diwi, jeb wehl wairak buhtu. Bet kursch buhs tew par kungu? Woi tas buhs tas laizigs labbumè? Nu tad lai tà paleef. Tad kalpojeet pasaulèi it fà winnas draugi. Strahjeet, zif warredami; meklejeet sawu laimibu pee zihwefeem it kreetni; „barrojeet sawas firdis it fà us nokauschanas deenu;“ (Zehl. 5.) darreet, fo ta pasaulè pawehl; dsihwojeet fà farrà, un nebehdajeet ne par taisim un gohdigu dsihwofchamu, ne par Deewa sohdbu; isteizeet drohschi: mehss effam no pasaulès, un negribbam krisligi laudis buht; mehss atsakkam Deewam, negribbam nedf winnam kalpoht, nedf dallu dabbuht pee winna, bet mehss sawu dallu, sawu teesu nemamees schinni pasaulè? Woi tas irr juhsu prahs?

Bet woi dohmajeet, fa tas juns isdohsees par labbu? Woi mirschanaestundinà warrejeet preezatees par to, fo effeet iswehlejuschees? Woi tas laizigs labbums juhs ispestihs no Deewa dusmibas un no elles? Woi tas laizigs labbums juns dohs to muhschigu dsihwofchamu? Nu labbi juns, ja tas tà irr. Bet woi effeet tiff drohschi fazzibt: pasaulè, wels, grehks, meefas = fahriba, laizigs labbums man buhs par deewu; schahs leetas es gribbu mihleht un Deewu eenihdeht; schahm leetahm gribbu peefertees un Deewu atmeft? Woi effeet tiff drohschi to isfazzibt? Woi juhsu firds ne = istruchstahs un ne = isbihstahs? Woi juhsu mehle juns nepeelihp pee schohda, kad

juhs to gribbetu isfazzihit tif drohschi? Bet arri jau to dohmaht ween, tif pat leels grehks buhtu. Bet woi tomehr gribbeet pafaulei kalpoht? woi tomehr lihds ar pafaulei pasust muhschigi? Jeb woi negribbeet labbak' tai pafaulei wiffai atfazziht, un Deewam ween kalpoht? Deewu ween mihleht, Deewam ween peekertees? Ko juhs fluffu zeeschat? Ko juhs apdohmajeetees? Ak ne-kawejeetees tif ilgi, apsohlajt tam Kungam ar skaidreem wahrdeem: „Terwim peederram ar meesu un ar dwehseli, terwim gribbam kalpoht. Tas Kungs irr Deews, tas Kungs irr Deews! (1 Kehn. 18.) Tu buhsi muhsu Kungs un Deews, muhsu manta un baggatiba, muhsu mihlesiba un lihgsniba, muhsu weenu-weenigajs labbums laizigi un muhschigi.“ Woi to wehl negribbeet is-teikt un apleezinaht? Kas juhs aiskawe? Ja juhs Deewam wiffai padohdeetees, tad winsch juns arri wiffai padohdahs; tad winsch juhs apgadahs ar wiffu, kas juns wajadsigs, ka namma-tehws sawu kalpu; tad buhseet walla no wiffahm subdischanahm un raiseschanahm un firds-ehsteem; tad Deews juns buhs par debbesu-tehwu, kas juhs ka sawus behrnus mihlehs, apgadahs, eh-dinahs, dsirdinahs, apgehrbs, un juns wiffu wajadsibu peeschfirs, bes ka juhs bailligi subdijeetees. Ja juhs Deewam kalpojeet, tad juhs netezzeet ka us ko passlehtu (1 Kor. 9.), bet Deews muhschigi atmaksahs tam, kas winnam scheitan kalpo, un schi maksa nebuhs masaka, ne ka wiffa ta Deewa walstiba, taisniba un meers un preeks eeksch swehta garra: un juhs, ka Sihmeans, ka Deewa kalpi, aiseeseet meeru us meeru, un pee ta Kunga buhseet weenumehr preeka un swehtiba.

Tu, ak augstajs Deews, taf ween effi ta augstaka manta; eeksch tew wiffas swehtibas ne-ismellams awots atrohnams; pee tawas kalposchanas ween zilweks pateefigu, pastahwigu, muhschigu laimibu atrohn. Turpretti wiff zits labbums, kas tewim, ak swehtajs Deews, nepatihk, irr tikfai wiltigs leeks labbums, weena wiltiga un isnihziga laimiba; ir patš wiffu-leelakajs labbums, ko wels un pafaule warr doht, irr ka kaitigas sahles, kas nahwi padarra. Un tafmehr effam tif gekkigi, un nahwi iswehlejamees un ne dsihwibu, jeb ka ne-sapraschi gribbam lohpa panahkt meeru un nemeeru, swehtibu un lahstus, gaismu un tuinsibu, dsihwibu un nahwi. Tik leela irr muhsu samaitaschana. Ak, tapehz firds-schehligajs Deews, dohdi mums apgaismotas azzis tahs sapraschanas, lai mehš taf wiffi weenreis redsetu un affihtu, kas pee muhsu meera wajadsigs, lai ta gohdiba eeksch tawas kalposchanas it leela un eekahrojama paleef muhsu dwehselehm; turpretti lai ta sagahnischana eeksch grehku kalposchanas mums it neganta un atnettata parahdahs, — lai us preekschu jo prohjam terwim ween kalpojam un tawam wahrdam ween gohdu dohdam un ne teem eikeem. Darri to, Kungs, tawam leelam wahrdam par gohdu un mums par muhschigu pestischanu. Amen.

Zas Latweefchu draugs.

1845 18. Oktober.

42ta lappa.

J a u n a s i n n a .

Jē Mihgēs. Sargast, isfargast behrnūs no tahs jaunās mōhdes sehwe ta =
kohzineem! — Dauds nelāimes jau zaur schēem pasaulē ir notikfuschas. Pa-
gahjuschā zettordeenā arri tē aikal pcedsfihwojam tahdas breefinas. Weitina,
wehl ne trihs gaddūs wezzumā, lihdse wakfarā mihlu mahti, lai winnai eenef-
soht dshreenu. Mahte isēet to wahrht; behrnūs weens pats paleek istabā,
spehledams, bet tif kō reds, ka mahte isgahjuse, uskapyele un nonemim no plaukta
to buntiti sehwe ta = kohzinu, sahk tohs berseht, un — kad mahte eenahk istabā,
jau atrohd behrnū, sawu weenigu, leesmu leesmās; jo ugguns bija fehrees win-
na drehbēs. Mahte wehl pazell behrnu no grihdes, nefs to ahra, un eenehrz
uhdeni; bet dwehsefite jau bija aisgahjuse.

Stahsti pahr to křiftigu dseefnu taisitaju Georg Weimarku.

Diwadsmitas nodakas widdus.

Tā sirsnigi pamahzihts un peefohdinahs, ar labbahm sūnahm apgaismōhts
un isrohtahts, ar taisnu sirdi un labbu prahtu apdahwinahs un no Weimarka
tehwa weetā swehtihst, Ernestis atstahjahs no Weimares un nogahje us Leip-
ziges pilsehtu augstā skōhlā to ahrista ammatu gruntigi ismahzitees un tā us
sawu grubtu ammatu ihstēni sataisitees. — —

Winsch pateest ar labbi iskurējahs, jo pahrnahfdams pahrnēse arri labbu
slawu un gohdu lihds no sawein skōhlas mahzitejem. Dublin kahds slawehs
doktera kungs Weimares pilsehtā winnu peenehme sew par palihgu un tas ne
warreja beigt winnu uestēst un isflawēht par to uestizamafo zilweku.

Drihs arri winsch pats eesahje us sawu rohtu dshwoht un ne-
apnizis publedamees winsch ihfā laikā sewim tabdu gohdu un slawu samantōja, ka
Weimarks ittin no sirds dabbusja preezatees par sawu publinu, ar kō pee Er-
nesta bij darbojēes. —

Kahdu reis' gaddijahs, ka patš herzogs us, jakti buhdams bij stipri fasal-
dejees un eekritte grühtä flimmibä. Wissi ah'issi, kas winnu apraudsija, groh-
sija galwas un sawä starpä runnaja, ka gan ne warroht wis zerreht, ka tas
flimneeks wehl zefschotees. Tad nu Ernest's Schmidt arri tikke atsauktš. Schis
likke to flimneeku papreeksch eeksch fildits, wihna, tad eeksch appineem un peh-
zahk eeksch eesala behneht jeb sauteht, un ar to tä laimejahs, ka flimneekam tee
ne gurruschi dsihwibas = spehki atkal sahje mohstees un winsch palikke wessels.
Ik, kà nu wissi laudis gawiledami to mihlu glahbeju flaweja un tam patei-
zibu dewe!

Ne tahl no pilsehtos Neimarks sewim bij' pirzis smukku muischu ar jau-
keem dahrseem. Tè nu winsch 28tä Mai-mehnescha deenä swinneja sawa mihla
audseina 30tur dsimtes-deenu. Schwinnä deenä arri tas herzogs pehz sawas flim-
mibas pirnu reis' isgahje us lauka.

Arri dauds pateesi ustizzami un firsniigi draugi bij' us scho gohdu luhgti,
un tee to preeka deeninu padarrija jo jauku. Arri tas herzogs bij' nodohma-
jis pasleppen schodeen sawu glahbeju peepeschi eepreezinahnt ar to gohdu, ka
winnu eezehle par sawu ihpaschu dokteri.

Kad nu herzogs sawds brangds gohda-wahgds garr ta dahrsa sehtu leh-
nitim brauze, gribbedams itt kluffi scheem usbrukt, lai jo leelaks preeks buhtu,
tad arri kahds firms, skraindains wihriensch, ar garru zella-speeki rohka, no oh-
tras pusses pee dahrsa wahrteem peelihde.

Leelee-wahrti ar reisi atwehrehš wallä, un skanni gawilejoht tikke tas aug-
stajs weesis, tas herzogs, sanemts. Bet tas wezzajs firmajs wihriensch palikke
pee wahrteem stahwoht, un pasemmigi noleezees luhkojahs us teem preezigeem.

Tas herzogs të dahrsa-istabä nodewe Ernestam to aizinaschanas-grahmatu
us jaunu ammatu, un Ernest's jutte fewi augli aplaimotu par to masu dar-
binu, ko winsch pee herzoga wesselibas darrijs. No wissahm pussesim nu tam
glahbejam laimi wehleja, un firsniigu preeku jutte ne ween tas aplaimohts un
Neimarks, bet arri wissi zitti weesi. Un kad nu Ernest's itt kà ar apgaismo-
tahm azzim wissu to jauku swehtku eerikteschanu paraudsija, tad nejauschi eerau-
dsija arri pee wahrteem to drebbedamu, firmu wezziti, ko usskattoht winnam
sawabi ap firbi palikke. Winsch teize: „Kà tad es warru buht laimigs, es
weens patš; un tas nabbadsinsch tur pee wahrteem buhs bes preeka un palih-
dsibas no scheien' aiseet prohjam? Wisseem buhs preezatees ar to preezigu!
Nahjeet schurp, wezz-tehw!“

Tas wezzitis pamastim un tä kà bihdamees gahje klabtak' teem weeseem.

„Kas juns patihk?“ — tä Ernest's mihligi schehlodams to jautaja, —
„schè kur preeks ween miht, të tai nelainci ne buhs kahdam affaras isspeest.“

Jttin kà mehms tas firmajs wezzitis usskattija to mihligu runnataju un
affaras, kà raffa Mai-mehness, spihdeja winna wahjäs azzis. Tad winsch ar

drebbedamü balsi sahze tä runnaht: „Ro es tik gauſchi wehlohs, to juhs ar ſawu zilwezigu ſpehku ne ſpehjeet man doht.“

Itt kabrigi, winna likteni ſinnaht, ſpeedehs wiſſi weefi tam firmajam wezzitim itt tuhwu, un patš herzogs lohti kahroja ſinnaht, kahda wehleſchanahs gan tam wezzajam effoht ſirdi, ko ne weens zilweks ne warroht peepildiht.

„Zeizeet tik ahrä, wezzajs tehws,“ — tä Ernest's teize un ſatwehre winna labbo rohku; — bet kà wiſch ſabihjahs, ka wezzajs tä ſarahwahs, itt kà no frampja ſagrahbtš.

Weidsoht tas ſweſchajs tatschu ſanehmehs un ſahze ſkanni bet lehni tä runnaht: „Ro es wehlohs, to paſaule man ne kad ne warr doht. Gan es arween' eſnu mihligas dahwanas ſanehmis no mannu kriſtigu brahlu rohkahm, jo ne kad manni ar rupjeem wahrdeem no durwin ne atraidija, — bet pehz ko manna ſirds deenahm un naſim kahrodama luhdſe, to man neweena zilweziga rohka ne ſpehje ſneegt; jo es ne kahroju pehz kahdas laizigas mantas, ne, ne kahdas laizigas leetas ne warr mannu kahroſchanu fluffeht.“

Uzzis isplehtuſchi, tee weefi zits zittu uſſkattija un katriš taggad dohmaja, kaš gan ta tahda dahwana effoht, ko tas firmajs tehws tik lohti kahrojoht.

Herzogs atkal eſſahze runnaht: „Luhdſeet, ko juhs tik wehleſtees, es juns to wiſſu dohſchu mihla Deewa, deht; jo ko mehš teem ſaweem maſakeem brahleeem darram, tas irr tik patt, itt kà Deewam paſcham darrihtš.“

„Ja, luhdſeet tikkai,“ — tä Ernest's teize, — „ko tik juhs gribbeet luhgt, es ſawu ſpehku ne taupiſchu juns, mihlajs tehws, palihdſeht.“

„Kad juhs arri,“ — tä wezzitis atkal teize — „ſafrautu wiſſas ſudraba mantas no wiſſeem waldineekeem, wiſſu Amerikas ſeltu un wiſſus dahrgus alminus, kaš irr wiſſä paſaule, — kad juhs man warretu tik ligu dſihwi peeſchliet kà Metuſalam, — un kaut wiſſi paſaules waldineeki un kehnini manni mihlotu un gohdatu, — ir tad es ne warretu meerä buht; pehz paſaulligahm mantahm es ne dſennohs, tahš wiſſas irr lohti, ak lohti daudſ par maſahm, mannai dwehſelei to doht, ko tik tas ſchehligš Debbes = Tehws ween man nabbagam ſpehj dahwinahht; tad nu dſirdeet — un pahrbrihnaj'tees — man truhkſt ſirds-meers un labba apſinnafchana.“

Wiſſi weefi nu lohti ſabihjahs, jo winneem nu ſkaidri rahdijahs, ka kahds leekš noſcegums tam wezzajam uš ſirdi gulloht, ko nu wehl tas wezzums jo ſmaggaku darroht. Tomehr teem atkal palikke ſchehl pahr winnu, ka tee mannija, ka tas nabbadſinſch tihri kà iſmiſſis palikke.

„Juns waijag' mums ſawas behdas, wiſſu ſawu nelaini iſteiki“ — tä Ernest's teize, un mette ſullaineem ar rohku, lai frehſluš atneſš.

Tas wezzitis tikke wiſſeem weeſeem paſchä widdü ſehdinahtš, un katriš ſpeedehs tik tuhwu, kà ween warreja pee ta wezzifcha klahht. Tas herzogs jeb fiſtš noſehdehs winnam paſchä preekſchä, Ernest's Schmidt pa labbu un Neimarkš pa freiſu rohku. Ir tee ſullaini gluhnedaini ſawas galwas bahſe tai beejai kauſchu druhsinei ſkarpä.

Tas firmajs, nu jo drohschaks, tà runnaja:

„Zaw dirwdefinit gaddi irr pahrgahjuschi, kamehr es apfahrt malbohs pa to plaschu Deewa pasauli. Rà tam brahla-sleplawam Ràinam, tà pat arri man flahjabs, man naw ne fur paleekamas weetas, un es behgdams maldijohs weenadi ween. Ak, zif dauds reis' es jau meschà kohku ehna nokritte us zelleem un fleedsu tà patt fà Ràins: Manni grehki irr leelaki, ne fà tee man warretu tift peedohti. — Es biju zittu reis' musikants. Laulibà tif ihfu laizinu dabbuju dsihwoht, jo mihla seewina man agri nomirre un weens pats dehlè man palikke, tahds labs un skaisst sehnè fà engelis. Winsch bij' newainigs fà aitina, winna firds tihra un paklaufiga, pats itt mihligs un no wiltibas un melleem winsch ne fo ne sinnaja. — Tomehr es, besdeewigs tehws buhdams, lifku winnu usaugt fà kahdu mescha-stahdu un tif tas spehks un ta sapraschana winnam bij', fo schehligs Debbes = Tehws winnam pasneedse. Es biju lohti padeweès us dferschanu un fahrtu spehleschanu un labprahht behgu is mahjas prohjam, kad tif ween warreju. — Scho grehku es wehl wairoju ar to, fa no skaudibas un eenaida dsihstè, es sawam gohdigam schwagaram tà gohdu laupiju, fa wiffi zilweki no winna atrahwahs, un winsch bes darba un pelnas palikke. Kahds no manneem schuhpu beedreem sawu wezzako meitu islaide pee wihra, tur es arr' biju luhgts us dferschanu, — es gahju — aismirfu sawu dehlu pa wiffam, bet bads to dsinne, manni kahsàs usmekleht. Tas bija Altonà pee Hamburges. Es biju wahjsch zilweks un tà peedsirdihts, fa biju sawu prahtu faudejis. Mans dehlè manni tur atradde un waddija manni, sawu peedschruschu tehwn, pa zellu us mahjahm. Bet cekam tikkam pilèsehtà, winsch sahze manni gauschi luhgt pehz kuminosina maifes. Man ne fà ne bij', fo winnam doht; man gan firds pah to sahpeja, jo winna gaudu wahrdi man sahpiigi duhrabs firdi. Un kad nu wehl pa nelaimi eekrittu grahwì, kas bija pilns uhdena, tad jo wairaf saskaitohs un palikku niks — gribbeju ar labbo rohku winnam wilkt reis' pa mutti, — bet fà jau bes ihstas samannas — ar sawu wijoli trahpiju winnam, tam newainigam behrnam, tà us galwas, fa ta wijole gabbal' gabbalòs sasprahge, un — ak suhra deenin'! mans newainigs, mans weenigajs dehlè bij' nohst! es besdeewigajs tehws biju winnu nefsittis.“

Zè nu wezzitim balsè aibrawahs un affaras winnam pluhde pa azzim ahrà. Zsmiffis winsch schnaudse sawas rohkas, un firdi satreeks fleedsè: „Ak es nelainigajs! besdeewigajs! Kur mans dehlè, mans mihlajs dehlè!“ N. L.

(38tai un 39tai lappai pawaddons no weffela bohgena, fur lassam: I. Rà Ahbraämam Zhsaäks irr peedsinnis, un fa winsch Ahgari un Zsmaeli irr isdsinnis no sawa namma ahrà. II. Dseesma: Sataisees us aiseeschanu. — 40tai un 41mai lappai arri pawaddons no weffela bohgena, fur atrohdam: I. Rà Ahbraäms no Deewa to pawehleschanu dabbujis, sawu dehlu Zhsaäku uypureht. II. Dseesmas: 1. Palaujees us Deewu. 2. Dseesma wassaras-swehtlòs, tà patt arri zittà laità.)

Lihds 17. Oktober pee Rihges irr atnahkuschì 1225 fuggi un aibrauluschì 1084.

Wihw drikkelt. No Widssemes General-gubbernentes pusses: Dr. C. E. Napierofy.